स्थानीय तहको रोजगार रणनीति निर्माण सम्बन्धी मार्गदर्शन, २०८०

प्रस्तावना: मुलुकमा सरकारी, निजी, सहकारी तथा गैरसरकारीको संयुक्त प्रयास र लगानीबाट समग्र अर्थतन्त्रमा स्थायित्व कायम भई उच्च, दीगो र रोजगारमूलक आर्थिक बृद्धि हाँसिल गर्न तीनै तहका सरकार क्रियाशील हुनु पर्ने आवश्यक देखिएको छ । समग्र अर्थतन्त्रको विकासको लागि आय आर्जन, रोजगारी, राष्ट्रिय उत्पादन अभिबृद्धि गरी गरिबी न्यूनिकरण गर्न स्थानीय तहको छुटै रोजगार रणनीति तर्जुमा गर्न आवश्यक भएको छ । स्थानीय तहको रोजगार रणनीति तर्जुमा र कार्यान्वियनबाट संविधानले व्यबस्था गरेको नागरिकको रोजगारीको हकको कार्यान्वियनमा सहजता आउनुका साथै स्थानीय तहको सामाजिक र आर्थिक उन्नतिमा समेत सहयोग पुग्न सक्ने हुन्छ। यसै सन्दर्भमा स्थानीय तहको रोजगार रणनीति तर्जुमा गर्ने कार्यमा सहयोग गर्न श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रायले यो मार्गदर्शन जारी गरेको छ।

३. स्थानीय तहको रोजगार रणनीति तर्जुमाको उद्वेश्यः

स्थानीय तहको रोजगार रणनीति तर्जुमा भई कार्यान्वियनमा आएमा स्थानीय तहले सङ्घीय रोजगार नीतिलाई समेत प्रत्यक्ष सहयोग पुयाउदै स्थानीय तहले देहायका नतिजाहरु प्राप्त गर्न सक्षम हुनेछन :

(क) स्थानीय तहमा रहेक सीप विकास, उद्यमशिलता र रोजगारीको तथ्यांक संकलन र विश्लेषण गरी अवसरको पहिचान गर्ने ।

(ख) स्थानीय माग र आवश्यकताको आधारमा श्रम बजारको नीति बमोजिम कार्यक्रम तथा बजेट निर्माण र कार्यान्वियन गर्ने ।

(ग) श्रम बजारको माग बमोजिम जनशक्तिको उत्पादन, उत्पादकत्व र उद्यमशीलता अभिबृद्धि गरी आर्थिक विकासमा योगदान गर्ने।

(घ) स्थानीय तहमा दक्ष, प्रतिष्पर्धी र उद्यमशील मानवीय श्रोतको विकास गर्ने,

(ङ) स्थानीय तहबाट नागरिकलाई व्यवसायिक सीप विकास, रोजगारी प्रवर्द्धन, उत्पादनशील रोजगारी सिर्जना, उद्यमशीलता प्रवर्द्धन, रोजगारीमा पदस्थापना, स्वरोजगारी, वैदेशिक रोजगारीमा जानेलाई दिइने सेवा, वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका श्रमिकको सामाजिक, आर्थिक, पारवारिक रुपमा पुनस्थर्ापना तथा पुनः एकिकरण लगायतका सेवा वा लगायतका एकिकृत श्रम र रोजगारमूलक सेवा प्रवाह गर्ने ।

५. रणनीतिको पृष्ठभूमिः

नेपालको राष्ट्रिय रोजगार नीति, २०७१ ले उठान गरेका विषय तथा सन्दर्भलाई ध्यान दिई स्थानीय तहको श्रम तथा रोजगार संग सम्बन्धित विषयहरुलाई उल्लेख गर्ने । स्थानीय तहले राष्ट्रिय श्रम तथा रोजगारीका क्षेत्रमा गर्न सक्ने योगदानलाई ध्यान दिदै अन्तरसम्बन्धित विषय रहेको श्रम तथा रोजगारीको विषयलाई स्थानीय तहको सामाजिक र आर्थिक उन्नतिमा परिचालन गर्ने गराउने गरी पृष्ठभूमिमा उल्लेख गर्ने।

६. रणनीतिको तर्जुमाको औचित्यः

स्थानीय तहको रोजगार रणनीति तर्जुमाको औचित्य प्रष्ट पार्दा वर्तमान कार्यक्रमहरुबाट प्राप्त उपलव्धिहरुको विश्लेषण र वर्तमान चुनौतिहरुको विश्लेषण गर्नु पर्नेछ। यसका लागि स्थानीय तहको सामाजिक र आर्थिक अबस्था, बेरोजगारीको समस्यालाई दीर्घकालीन रुपमामा सम्बोधन गर्न वर्तमान रणनीति तथा कार्यक्रमहरुले सक्षम भए नभएको विषयलाई उल्लेख गरी नयाँ रणनीतिको सान्दर्भिकता र औचित्यता पुष्टी गर्नु पर्नेछ ।

अनुसूची- ३

(बुँदा नं. ७.६ संग सम्बन्धित)

सम्बन्धित सरोकारवालाको धारणा सङ्कलन गर्ने सम्बन्धी प्रश्नावली

स्थानीय तहको रोजगार रणनीति तर्जुमा गर्ने प्रयोजनको लागि यस गाउँपालिका / नगरपालिकामा के कस्ता क्षेत्रमा ध्यान दिनु पर्ने एवम् कसरी स्थानीय तहको रोजगारी (स्वरोजगारी सहित) अभिबृद्धि गर्ने प्रयोजनको लागि सरोकारवालाको धारणा / सुझाव सङ्कलन गर्ने प्रयोजनको लागि यो प्रश्नावली तयार गरिएको छ ।

१. नामः...

२. ठेगानाः...

(क) स्थानीय *(ख) वाहिर जिल्लाको / अन्य*

३. पेशा:

(क) राजनीति *(ख) कृषि*

(ग) *सरकारी कर्मचारी,* *(घ) गैरसरकारी / समाजसेवा*

(ङ) व्यापार *(च) विद्यार्थी*

(छ) *उद्योग प्रतिष्ठानमा कार्यरत* *(ज) कला साहित्य*

(झ) प्लान्ट/मेसिन अपरेटर / मेकानिक *(ञ) अन्य मर्मत तथा सम्भार*
(ट) ज्यालादारी कार्य *(ठ) अन्य*

४. यस पालिकाको आर्थिक विकासका लागि कुन क्षेत्रमा ध्यान दिनु पर्ने देख्नुहुन्छ?

(क) कृषि, बन तथा मत्स्यपालन उत्पादन *(ख) खानी तथा उत्खनन*
(ग) उद्योग *(घ) विद्युत, ग्याँस, एयरकण्डिसन आदि*
(ङ) खानेपानी, ढल, फोहोरमैला व्यवस्थापन *(च) निर्माण व्यावसायी*
(छ) खुद्रा तथा होलसेल व्यापार *(ज) यातायात तथा भण्डारण*
(झ) पर्यटन, होटल तथा रेष्टुरेन्ट *(ञ) सूचना प्रविधि*
(ट) वित्तीय /इन्सुरेन्स सेवा *(ठ) रियलस्टेट सम्बन्धी व्यापार*
(ड) सेवा तथा परामर्श सम्बन्धी सेवा *(ढ) प्रशासकिय लगायतका सेवा*
(ण) शिक्षा *(त) स्वास्थ्य तथा सामाजिक सेवा*
(थ) कला, मनोरञ्जन *(द) अन्य*

५. स्थानीय तहको रोजगार/स्वरोजगार अभिबृद्धिका चुनौतिहरु के के हुन् ?

……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………
………………………………………………………………………

५. स्थानीय तहको रोजगार/स्वरोजगार अभिबृद्धिका चुनौतिहरु कसरी समाधान गर्न सकिन्छ?

……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………
………………………………………………………………………

६. वर्तमान समयमा उपलब्ध जनशक्तिलाई रोजगारी वा स्वरोजगारीमा संलग्न गर्न के गर्नु पर्ने देख्नुहुन्छ?

……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………
……………………………………………………………………………………………………
…………………

७. आगामी ५ वर्षमा यस पालिकामा कुन क्षेत्रमा रोजगारी सिर्जना हुने देख्नु हुन्छ?

(क) कृषि, बन तथा मत्स्यपालन उत्पादन *(ख) खानी तथा उत्खनन*
(ग) उद्योग *(घ) विद्युत, ग्याँस, एयरकण्डिसन आदि*
(ङ) खानेपानी, ढल, फोहोरमैला व्यवस्थापन *(च) निर्माण व्यावसाय*
(छ) खुद्रा तथा होलसेल व्यापार *(ज) यातायात तथा भण्डारण*
(झ) होटल तथा रेष्टुरेन्ट ***(ञ)*** *सूचना प्रविधि*
(ट) वित्तीय /इन्सुरेन्स सेवा *(ठ) रियलस्टेट सम्बन्धी व्यापार*
(ड) सेवा तथा परामर्श सम्बन्धी सेवा *(ढ) प्रशासकिय लगायतका सेवा*
(ण) शिक्षा *(त) स्वास्थ्य तथा सामाजिक सेवा*

(थ) कला, मनोरञ्जन *(द) अन्य*

ट. बुँदा(प्रस्न) नं. ४ मा रहेका क्षेत्रमा रोजगारी सिर्जना गर्न के कस्ता क्रियाकलापहरु कार्यान्वियनमा ल्याउनु पर्ने देखुहुन्छ?

ट.(क) सीप विकास (कस्तो प्रकृतिको सीप ? सीप विकास पश्चात रोजगारी / स्वरोजगारीमा जान सक्ने आधारहरु के के हुन?)

……
……
……
……
……
…………………

ट.(ख) उत्पादन अभिबृद्धिसंग सम्बन्धीत (कुन उत्पादन अभिबृद्धी गर्ने र उत्पादित सामग्रीको बजारिकरण कसरी गर्ने?)

……
……
……
……
……
…………………

ट.(ग) कस्ता व्यक्तिलाई रोजगारमूलक सेवा प्रदान गर्नु पर्ने देख्नुहुन्छ?

……
……
……
……
……
…………………

ट.(घ) अन्य...

……
……
……
……
……
…………………

९. बुँदा (प्रस्न) नं. ७ र ट का क्रियाकलाप कार्यान्वियन गर्न स्थानीय सरकारको के कस्तो हुनु पर्दछ ?

……
……
……
………………………………………………………………………………………………

१०. स्थानीय तहको अन्य निकायको भूमिका के हुनु पर्ने देख्नुहुन्छ?

……
……
……
……
……
……
……
……
……
………………………………………………………………………………

११. अन्य सुझाव र सल्लाह भएमा उल्लेख गर्नुहोस ?

……
……

....
....
....
....
....
....
....
....

धन्यवाद ।